

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Nr. de Duminică
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscrise nu se îna-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Hock falsifică!

(R) E apucătură veche, ca diferiți agenți de maghiarizare, dar mai ales presa șovinistă, să caute a presiona asupra guvernului ori să formeze și să influențeze opinia publică maghiară exagerând lucrurile, întortochindu-le și chiar falsificându-le.

O dovadă recentă despre asta este articolul lui Hock János (Fajpolitika) apărut în »Magyarország« (dela 10 c.), despre care ne-am mai ocupat deja.

În articolul nostru »Politica de rassă« (dela 11 c.) am arătat, în ce chip pervers ține Hock să influențeze parlamentul pentru a pune la dispoziția guvernului milioane mai multe cu scop de a coloniza.

Vom dovedi acum, că el falsifică statistica și interpretează fals istoria, numat și numai pentru a forma printre unguri opinie favorabilă colonizărilor.

Ca să sperie pe unguri asupra primejdiei valah din Hunedoara, afirmă că în acest comitat insula de maghiari este rău amenințată de »oceanul valah«, 380,000 suflete, 94% din populația întreagă.

Adevărul este însă, că statistica oficioasă dela 1900 (pag. 408) arată că numărul românilor este 257.013 suflete, față cu 32.316 unguri, iar totalitatea populației fiind de 303.838 suflete, evident că procentul românilor este nu de 94, cât scrie Hock, ci 84.7.

Iar după statistica apărută la 1906 (pag. 26), comitatul Hunedoarei înainte cu doi ani avea 315.339 locuitori. 380 mii români, cât scrie Hock că am fi acum, durere, nu

suntem. Deci nici primejdia să-i înghițim pe ungurii d'acolo nu există decât în închipuirea lui Hock. Mai ales că ungurii din acest comitat stau în orașe, unde, slavă Domnului, bugetul țării și al comitatului se îngrijește de fiecare sufletel din mărita viță alui Árpád (și Israil)!

A falsificat și mințit deci pater Hock conform perceptului iezuit: Scopul sfințește mijloacele... Scopul ar fi — colonizarea ungurilor și, prin urmare, deposedarea românilor. Pentru a forța această politică de — rassă, Hock nu s'a rușinat să falsifice cu o îndrăzneală, pe care n'o poți avea decât într'o societate coruptă.

Minciuna cea mare este însă lauda la adresa ciangăilor, pe cari ar voi să-i aducă din — »străini«. Scrie despre ei că sunt plini de virtuți. Adevărul e tocmai — contrarul! Sunt plini de vici. Scriitorul acestor rânduri a petrecut astăvară printre ei o lună și jumătate. I-a văzut și studiat mai de aproape. Popor mai becnic n'a văzut. Sunt leneși, bețivi și murdari. Și perversi, gâlcevoși, lucru mare. Cât e valea Trotoșului, a Slănicului și Siretului, în România, satele ungurești nu se disting prin nimic bun, de cumva Hock nu va considera drept virtute (oși virtus) beția!

Hock merge însă mai departe: falsifică și istoria (dupăce a falsificat statistica). Scrie că secuii au emigrat în Bucovina și România din cauză că organizându-se (dela Maria Terezia încoaci) confiniile militare, »ei au preferat să-și părăsească patria, decât să renunțe la drepturile străbune«. Scrie tex-

tual: »S'au organizat pe pământul secuiesc două regimente de infanterie și unul de cavalerie. Secuii, cari în virtutea drepturilor străbune aveau organizare militară separată și căpitanie, n'au vrut să prindă arma și mai bine s'au refugiat în Moldova și partea sudică a Bucovinei, decât să renunțe la drepturile străbune«...

Să admitem că acesta a fost motivul. Și atunci se învederează nu o virtute, ci proverbiala minte secuiască! Oare în Bucovina și Moldova și-au menținut drepturile străbune de a se organiza militărește, în frunte cu căpitani secui?

Nici decât!

Adevărul e că au fugit de frica rășboaielor. Împărații cari au organizat granițele, au purtat rășboai crâncene cu mari dominitori străini (de pildă rășboiul de șapte ani dintre Maria Terezia și Frederich cel mare). Și pe când regimentele românești granițarești se distingeau în lupte grele, săcuii au dar bir cu fugiții, și-au părăsit patria, dupăcum se duc azi cu grămada în America ungurii, cari nu pot trăi cu îmbelșugare, neajungându-se din buget. Motivul psihologic e acelaș.

»Oș jog«-ul secuiesc îl cunoaștem noi demult. El s'a manifestat cu splendoare deja sub Carol Robert, când László, voevodul secuilor n'a vrut să recunoască pe noul rege, ci a purtat rășboiul contra lui, susținând pe Otto, pe care la strâmtoare l'a tradat și chiar arestat când venise în Ardeal, iar pentru a strâmtora pe Carol Robert, a refuzat să înapoieze coroana sfântă (luată

FOIȚA ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Casă de vânzare.

De Alphonse Daudet.

Deasupra porții, — o poartă de lemn crepată, care lăsa să se amestece printre crepăturile ei nisipul din grădină cu țărina de pe drum — era agățată de mult, o tablă neclintită pe soarele de vară, clătinată, sgâlțită pe vântul toamnei: *Casă de vânzare* și asta părea că mai zice casă părăsită, așa de adâncă tăcere era împrejurul ei.

Cu toate acestea locuia cineva acolo. Un fir albăstriu de fum ieșea de pe coșul de cărămidă, care întrecea puțin zidul, destăinuind o vieță tainică, tăcută și tristă ca fumul acestui foc de sărac. Apoi, printre scândurile porții care se hătănă, în locul părăsirii, pustiului și harababurei care anunță o vânzare, o plecare, se vedeau niște alee bine aliniate, bolte rotunzite, stropitoarele lângă bazen și câteva unelte de grădinarie răzimate de căscioară. Nu era nimic decât o casă țărănească cumpănită pe acest pripor de o scăriță, care puneă partea cu umbră la rândul dintâi, iar pe cea de mează-zi, de desubt.

În partea aceea ai fi zis că e o seră. Erau clopote de sticlă, îngrămădite pe trepte, ghiveciuri goale, răsturnate, altele prinse cu mușcată, cu verbine, pe nisipul cald și alb. Dealtmîntreni afară de doi sau trei copaci mari, toată grădina era în soare. Arbori fructiferi în evantail pe sârme sau în spalir se întindeau în lumină, desfăcuți puțin din pricina fructelor. Erau și căpșuni, mazăre pe araci și în mijlocul lor, în acest rost, în această

liniște de chinovie un bătrân cu pălărie de paie, care se plimbă toată ziua pe alee, stropă pe răcoare, tăia, curățează crengile și brazdele.

Bătrânul acesta nu cunoștea pe nimeni în ținut. Afară de căruța buturului care se oprea la toate porțile, în singura uliță a satului, el nu era vizitat de nimeni. Câte-odată vr' un trecător care umblă după locurile acestea din coastă, ce sunt rodnice și dau niște livezi strașnice, se oprea să bată la poartă văzând tabla. La început casa rămânea surdă. La a doua bătăie un sgomot de saboși se apropiă încet din fundul grădinei și bătrânul căscă poarta cu un aier furios:

— Ce poțtești?

— Casa e de vânzare?

— Da, răspundea bătrânul cu silă, da... e de vânzare, dar îți spun dinainte că e prea scumpă... Și mâna lui gata să închidă, puneă drugul la poartă. Ochii săi te dedeau afară, atât de mînoși erau și el rămânea acolo, păzind ca un dragon brazdele de legume și cuticica așternută cu nisip. Atunci oamenii își vedeau de drum întrebându-se cine să fie maniacul acesta și ce însemna nebunia asta de a'ți pune casa în vânzare cu o astfel de dorință de-a o păstra. Misterul acesta îl aflai îndată. Într'o zi trecând pe dinaintea căsuței auzii niște voci aprinse, zgomotul unei discuții.

— »Trebue s'o vinzi tată, trebue s'o vinzi, dta ai făgăduit...«

Și vocea tremurătoare a bătrânului:

— »Da copiii mei, nici eu nu vreau alt ceva decât s'o vânz... Să vedem... Pentru aceia am pus tabla la poartă.«

Aflai astfel să aceștia erau copiii lui, nurorile

sale, mici prăvăliași parizieni, cari'l sileau să se desfacă de acest colț iubit. Din ce pricină? Nu știu. Ceea ce e sigur, e că ei începeau să găsească că prea se trăgănează lucrul și din ziua aceea veneau regulat în toate duminicile pentru a hărțui pe nenorocitul bătrân și a-l sili să-și țină făgăduiala. Din drum în liniștea aceasta de duminică, când pământul însuși se odihnește, pentru că a fost muncit și semănat toată săptămâna, eu auzeam astea foarte bine. Prăvăliașii vorbeau, discutau între ei și se jucau și cuvântul »bani« suna sec, în acele voci ascuțite ca pietrele pe care le izbeau, jucându-se. Seara plecau toți și după ce bătrânul făcea câțiva pași pe uliță ca să-și însofească, se întorcea repede, și închidea fericit poarta cu o săptămână de răgaz înaintea lui. În grădinița arsă de soare, nu se auzea nimic alt decât nisipul sfârânat de un pas greoi sau țărât de greblă.

Cu toate acestea din săptămână în săptămână, bătrânul era tot mai mult zorit și chinuit. Prăvăliașii întrebuntau toate mijloacele. Aduceau copiii ca să-l seducă. »...Vezi bunicule, dupăce vei vinde casa, o să vii să stai cu noi... Vom fi așa de fericiți!... toți la un loc...« Și șopteau în toate colțurile, se plimbau într'una pe alee, făceau socotele în gura mare. Odată auzii pe una din fete strigând:

»Baraca asta nu face cinci franci... e bună de dărâmat.«

Bătrânul ascultă fără să zică ceva. Vorbeau de el ca și cum ar fi fost mort, de casa sa ca și cum ar fi fost dărâmată. El mergea cocoșat, cu lacrimile în ochi, căutând din obicei să taie o ramură, sau să îngrijască în treacă de un fruct;

dela Otto în 1308), cu toată intervenirea delegatului papal Fra Gentile și somația ce i-a făcut parlamentul țării (așa că regele Carol Robert s'a încoronat întâiu cu o coroană ad-hoc, la 1309, cu cea sfântă s'a putut încorona numai la 1310)...

»Virtus«-ul acesta străbun al secuilor s'a manifestat des în decurs de veacuri și azi, când guvernul unguresc colonizează pe secui și când Hock pledează cu atâta putere pentru readucerea în țară a ciangăilor, se urmează tot politica străbună secuiască: a trăi cu drepturi — speciale, privilegiați din săul țării.

Mai scrie Hock, că împărații austriaci au jefuit Ungaria, dând moșile vitejilor »kurucz«-i unor străini cu Stahremberg, Schönborn etc. Da, însă acești »străini« apărau țara de turci pe când kurucz-ii trăiau în înțelegere cu turcii... Hock va fi văzut în palatul regal dela Buda pânzele ce înfățișează luptele sângeroase, în cari Stahrembergii izgonesc din Buda pe turci și zdrobindu-i cumplit și la Zenta, eliberează țara de jugul turcesc.

Servicii mari s'au răsplătit deci, dându-se moșii acestor generali mari împărătești, cari au dus luptă și contra turcilor și contra kuruczilor.

Acesta e adevărul istoric pe care Hock îl întortochează pentru a servi o politică detestabilă, politică, pe care nu vom înceta s'o combatem din toate puterile.

Transacțiunea. Azi nici vorbă nu mai e de criză ministerială. Ieri au fost primiți în audiență la Maj. Sa miniștrii Wekerle și Kossuth. Atât Wekerle, cât și Kossuth, separat fiecare, au fost reținuți câte-o oră. Se crede, că ei au referat despre situația tratativelor transacțiunii. Constelațiunile sunt foarte favorabile, așa că până mâne poate fi încheiată transacțiunea. Dacă totuș nu se va putea încheia, atunci, precum se afirmă, tratativele se vor continua la Budapesta.

și-și simțea vieța așa de bine înrădăcinată în colțisorul acesta de pământ, că n'ar fi avut nici odată curajul să se deslipească de aici. Intr'adevăr, orice i-se spunea, el depărtă mereu momentul plecării. Vara când se coceau cireșile și coacăzele își zicea:

»Să așteptăm recolta... Apoi voiu vinde numai decât«.

Dar recolta făcută, cireșile trecute, venea rândul piersicilor, apoi al strugurilor și după struguri acele moșmoane frumoase, cari se culeg aproape de sub zăpadă. După asta venea iarna. Câmpia eră neagră, grădina pustie. Nu mai erau trecători, nici cumpărători. Nu mai veniau nici prăvăliașii, Dumineca. Trei luni lungi de odihnă pentru a pregăti semințele, a tunde arborii fructiferi, în vreme ce tabla nefolositoare se legăna la drum întoarsă de ploaie și de vânt.

Nerăbdători de atâta timp și încredințați că bătrânul făcea tot spre a înlătura cumpărătorii, copiii luară o hotărîre mare. Una din nurorile sale veni să se instaleze lângă el, o femeie de prăvălie gălătită de cum se făcea dimineață și care avea aerul acela atrăgător de o blândețe falsă, amabilitatea aceea slugarnică a oamenilor deprinși cu negoțul. Drumul părea că e al ei. Deschidea poarta de tot, vorbea tare, zimbea trecătorilor ca și cum le-ar zice:

Ungurii în lumina adevărată. Ziarul englez din Londra *Morningpost* a publicat un articol, care se ocupă de situația din Ungaria. Vorbind de legea lucrătorilor de câmp a lui Darányi o numește reacționară, iar despre naționalități spune că sunt oprite, și că în Ungaria au loc persecuțiuni politice. Acest articol adevărat a fost desmințit din partea corespondentului comercial din Londra al ministerului de comerț ungar, printr'o scrisoare, pe care deosemena o publică ziarul *Morningpost*, adăugând însă din partea sa, între altele și următoarele șire:

Susținem de adevărate informațiunile despre Ungaria ale corespondentului nostru. Istoria, ca și literatura, stă în sprijinul acuzei despre oprimare în Ungaria. Cine studiază literatura referitoare la lucrul acesta, se va convinge, că statul ungar într'adevăr comite adeseori nedreptăți, în special față cu concetățenii români.

Congregația comitatului Timiș și-a continuat ieri ședința, întreruptă Sâmbătă. Nici această ședință n'a fost lipsită de agitațiuni. În cele din urmă s'a luat la cunoștință cu unanimitate raportul vice-comitelui. Afacerile de onoare ale fișpanului Kabdebó s'au terminat.

Linște în Murăș Turda. În comitatul Murăș-Turda s'a făcut liniște cu ajutorul jandarmilor. Vice-comitele Nagy, care fusese suspendat din post din partea ministrului Andrassy, i a predat oficiul lui Erödy, iar acesta a fost forțat cu jandarmi să predea cancelaria și agendele nou-alesului Reicher. Ieri s'a continuat ședința, triumfând pe toată linia punctul de vedere al kossuthiștilor în frunte cu fișpanul Ugron. În contra lui Nagy și Erödy procuratura din Târgul Murășului a ridicat acuză pentru abuzul de puterea oficială și pentru nesupunere față cu superiorii.

Raportul dlui ministru Haret.

DI Spiru Haret, ministru al cultelor și instrucțiunii publice din România, a propus iar M. Sa Regele a încuviințat decorarea a o mulțime de preoți și învățători, pentru purtarea lor laudabilă pe vremea răscoalei de astăprimăvară.

»Monitorul Oficial« al României (25 August) publică atât lista celor decorați, cât și raportul dlui Haret.

E d'un interes pentru toți românii să știe cum s'a pornit, de ce și cum s'a sfârșit acea nefericită răscoală.

Raportul dlui Haret ne luminează în această privință. Iată de ce credem a face plăcere cetitorilor noștri reproducându-l.

Raportul e de următorul cuprins:

Sunt numai puțini ani, de când devenise evidentă greșeala cea mare ce se făcea de-a se nesocoti rolul social al învățătorilor și al preoților și de a nu se avea nici o grijă de starea lor sufletească. Și a fost de ajuns un singur apel la patriotismul și abnegația lor, pentruca numai în doi trei ani să se înfighebeze acea minunată activitate, care a dat băncile populare, tovărășiile cooperative și care a deșteptat în sate un început de sănătoasă viață intelectuală, cum nu se mai văzuse până atunci. Acesta a fost cel mai potrivit răspuns ce l puteau da și unii și alții la învinuirile pe cari li le aduceau acei cari, drept orice contribuție la buna stare a sâtenilor, se mulțumiau cu generalizări ușoare.

Nu este nici o îndoială că, dacă activitatea aceasta ar fi continuată a se desvolta în liniște și bine îndrumată un timp mai îndelungat, ea ar fi contribuit în mod puternic pentru a modifica în bine starea lucrurilor și poate pentru a înlătura chiar cu totul unele din cele mai însemnate din cauzele cari au adus turburările de astăprimăvară.

Din nenorocire, nu a fost așa! Turburările au izbucnit cu o furie al cărei caracter de sălbătăcie și neintelligență ar fi putut numai decât să arate cât de străine erau ele de mișcarea cu un caracter filantropic așa de accentuat, în capul căreia se aflau învățătorii și preoții.

Cu toate acestea, când veni vorba a se găsi instigatorii, cei cari fură mai mult designați ca atari, fură tocmai învățătorii și preoții, și nu lipsiră nici acei cari să denunțe întreaga lor corporație ca un pericol public, contra căruia trebuia să se ia măsuri extreme. Este ceva propriu timpurilor turburate, ca oamenii să-și piardă sângele rece și să vadă peste tot pericole închipuite. Dar cei ce au răspunderi trebuie să știe a-și ținea cumpătul în vorbe, ca și în fapte.

Chiar dacă cazurile de vinovație ale învățătorilor și preoților ar fi fost număroase și neîndoioase, încă era lucru grav ca dela vina câtorva să se generalizeze acuzația pentru un întreg corp de funcționari, cari tocmai atunci se aflau în una

»Intrați... vedeți... casa e de vânzare!«

Bietului bătrân nu i se mai dedea de loc răgaz. Câteodată silindu-se să uite că noră-sa eră acolo, săpa brazdele, le semănă din nou ca oamenii aceia, cari sunt cu piciorul în groapă și că-rona le place să facă proiecte pentru a-și amâgi temerile de moarte. Tot timpul prăvăliașa se ținea după el, îl năcăjia:

»— Așa zău! la ce bun?... Pentru alții te muncеști?«

El nu-i răspundea și se îndârjea la lucru cu o încăpăținare ne mai pomenită. A-și lăsa grădina în părăsire, însemna s'o pieardă puțin, sau că începe a se desface. Și alele n'aveau un fir de iarbă; trandafirii nici o omidă.

Cumpărătorii nu se iveau cu toată așteptarea. Era pe timpul răsboiului și femeia de și ținea mereu poarta deschisă și făcea ochi dulci la drum, nu treceau decât ceice se mutau, nu intra în curte decât praful. Din zi în zi femeia devenea mai uricioasă. Treburile o chemau la Paris. O auzeam încercând pe socru-său de imputări, făcându-i scene, bătând în uși. Bătrânul își încovoia spinarea fără să zică ceva și se mângăia privind cum se ridică mazărea pe araci și tabla totdeauna în același loc: *Casă de vânzare*.

...Anul acesta sosind la țară; am regăsit casa, dar vai! tabla nu mai era acolo. Afișe rupte, mu-

cegăite, atârnav încă dealungul zidurilor. S'a sfârșit; o vânduse. În locul porții cenușii, o poartă verde vopsită de curând cu un front rotunjit care lăsa să se vadă printre zăbrele, grădina. Nu mai eră livedea de odinioară, ci o grămadă de coșulețe, de pajiște, de cascade, reflectate într'un glob de metal, care se legăna în fața scării dela intrare. În globul acesta alele făceau cordoane de flori văzute, și două figuri mari se arătau exagerate: un om gros și roșu asudat leoarcă și cufundat într'un scauu de țară și o damă enormă care găfăia și striga, mișcând mereu o stropitoare:

»Am pus paisprezece balsamine!«

Zidise apoi încă un etaj; reparase ulucile și în acest colțisor reînviat în care mirosea încă vopseaua, un piano cânta spart niște cadriluri cunoscute și polci de baluri publice. Aceste arii de danț al căror ecou se stingea în uliță și te furnicau când le auziai, amestecate cu praful din Iulie, acest sgomot de flori, de dame groase, această veselie trivială, fără saț îmi strângea inima. Eu mă gândeam la bietul bătrân, care se plimba acolo așa de fericit, așa de liniștit; și mi-l închipuiam la Paris cu pălăria lui de pae, cu spinarea sa de grădinar bătrân, rătăcind prin fundul unei odăi din dosul prăvăliei, plictisit, sfios cu lacrimile în ochi, în vreme ce noru-sa triumfa dinaintea unui cantor nou, în care sunau paralele după căscioară.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás maeștru de monumente și pietre de cimitir.

Fabricație proprie din marmoră, granit, syenit, labrador etc., din pietre de mormânt magazina se află în **Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.**

Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyszoben, Déva și Bánpatak.

din perioadele cele mai rodnice și demne de laudă ale activității lor. Dar cercetarea făcută a dovedit că acele cazuri de vinovăție, departe de a fi număroase și nefindoioase, sunt puține de tot. Cel mult dacă au fost în toată țara 9 preoți și 18 învățători, a căror vinovăție să nu fie încă în discuție; și încă din acești din urmă, cel mai culpabil este un suplinitor. Este oare rațional, este drept, ca pentru 27 de vinovați să condamne un întreg corp de peste 11 mii membrii?

E adevărat însă că cei învinovați au fost mulți. În primul moment al turburărilor, un mare număr de învățători și de preoți au fost urmăriți, arestați, dați în judecată. Unii din ei au avut să sufere neajunsuri mari, până să se lămurească lucrurile și să se cunoască adevărul. Dar atunci s'a văzut că în marea majoritate a cazurilor, învinovățiile ce li-se aduseră proveniau din neștiință, din reavoință, din invidie, din graba unora de a arunca răspunderea asupra altora, pentru a scăpa ei înșiși de răspundere, și foarte adese-ori din dorința de a se suprima niște oameni, cari începuseră a deveni o piedecă serioasă pentru multe obiceiuri rele din trecut.

Astfel nu odată s'au văzut cămătari de ai satului denunțând vindiciei publice pe învățătorii și pe preoții, cari prin înființare de bănci populare, puseseră un frâu cametei. Nu odată s'au văzut speculanți de pământ, căutând să împedecă în același chip construirea unei obști de arendare. Ne aducem aminte că tot astfel în 1898, când cu agitațiile din câteva județe de lângă Dunăre, au fost denunțați ca vinovați câțiva învățători, cari începuseră propaganda contra alcoolismului și că denunțătorii lor fuseseră cărciumarii.

Deși chiar din primul moment al turburărilor am bănuțat care trebuie să fie adevărul, în privința rolului preoților și învățătorilor în răscoale am socotit că sarcina justiției era deja destul de grea și că trebuia lăsată ca în deplină liniște să lămurească ea singură lucrurile.

E adevărat că în felul acesta, suferințele celor implicați pe nedrept puteau să dureze ceva mai mult, până la deplina recunoaștere a nevinovăției lor; dar în același timp, această recunoaștere avea să fie strălucită și scutită de orice bănuială. Și cine știe? poate că încercarea aceasta va avea și partea sa de folos, căci pe cei energici îi va oțeli și mai tare în lupta viitoare pentru ridicarea țărânimii și va da la o parte pe cei slabi, pe cari obstacolele li sperie și-i descurajează.

Sarcina justiției nu este încă împlinită, căci nu toți cei acuzați au fost judecați. Dar din cât s'a făcut până acum, se știe deja cu siguranță că învinuirile aduse în primul moment învățătorilor și preoților au fost exagerate într-o măsură foarte mare, chiar dacă s'ar admite că toți cei cari mai sunt sub urmărire ar fi recunoscuți vinovați până în cele din urmă.

Dacă nu ar fi decât atâta și încă ar fi de ajuns pentru a se dovedi netemeinicia aserțiunilor acelor cari, nedepriși sau neputincioși de a pătrunde cauzele adevărate, adânci și depărtate ale evenimentelor, se mulțumesc cu explicații superficiale, chiar cu risicul de a arunca pe nedrept discreditul asupra unor oameni cari nu-l meritau.

Dar rolul învățătorilor și al preoților în tristele evenimente trecute nu poate fi judecat cu toată dreptatea, dacă ne mărginim numai a respinge învinuirile nedrepte cari li-s'au adus. Ar fi o nedreptate încă și mai mare, pe care le-am face-o, dacă nu am pune în evidență și acțiunea de potolire și de protecție a persoanelor și averilor, pe care foarte mulți dintre ei au avut-o de multe ori cu pericolul vieții lor. Și aceasta dovedește și mai mult nedreptatea acelor cari, aruncându-le învinuirii pentru culpe, cari de multe ori erau ușor să se vadă că sunt închipuite, refuzau să recunoască meritul acelor, cari în cele mai periculoase împrejurări nu au fugit să se ascundă ci și-au pus în primejdie avutul și viața celor, cari aveau să-i arate pe urmă ca părtași și provocatori ai sălbăticilor petrecute.

Pentru a se judeca cu toată nepărtinirea acțiunilor acestor oameni, trebuie să ne gândim și la furia sălbatică a răsvrătiților, cari pierduseră orice sentiment omenesc și cu cari nici nu se putea sta de vorbă, și la situațiunea celor cari, bănuțiți dintr-o parte și din alta, denunțați de unii ca instigatori și amenințați de alții cu foc și peire, dacă li-s'ar fi pus înainte, nu s'au sfiit cu toate acestea a se pune în calea devastatorilor și, fără

alt mijloc de acțiune decât vorba și autoritatea lor personală, să scape de multe ori averea și viața celor amenințați, și să ferească regiuni întregi de focul răscoalelor.

Asemenea fapte vor trebui ținute în seamă, spre cinstea veșnică a preoțimii și dascălimii rurale, și se cuvine să ne întărească credința pe care am pus-o în ele, în vederea reformei viitoare a stării sufletești și economice a țărânimii.

Pentru a sprijini cele spuse până aci, cu respect alături pe lângă acest referat o enumerare de fapte, cari au ajuns până azi la cunoștința mea și cari se referă la acțiunea, bună sau rea a preoților și a învățătorilor în timpul răscoalelor.

Fără îndoială că tabloul acesta va putea fi mult lărgit cu timpul; dar atât cât este, alcătuit cu imparțialitatea posibilă, el poate da o idee destul de justă despre lucruri.

Impresia pe care o va lăsa el va fi, sper, o impresie de liniște și de mulțumire sufletească. El va face să dispară din sufletul nostru imensa decepție, pe care țindeau s'o facă să se nască aceia cari căutau să ne facă să pierdem încrederea în școală și în biserica noastră. El ne va arăta că tocmai ele au fost în prima linie printre acei cari au luptat pentru potolirea patimilor, pentru protecția persoanelor și a proprietăților. Și convingerea aceasta ne va întări și ne va da puțința de a întreprinde mai cu curaj marea operă de reformă promisă țării de către Maj. Voastră.

Documentele și științele pe cari mă întemeiez au fost reunite până în ziua de 31 Iulie trecut. Desigur că cu timpul vor ieși la iveală fapte noi, cari se vor complecta pe cele expuse aci; atunci cu respect voi suona din nou la cunoștința Majestății Voastre rezultatele nouilor cercetări. Dar cercetarea pe care am făcut-o până acum, și al cărei rezultat îl supun Majestății Voastre prin referatul de față a pus în evidență meritele multor învățători și preoți, cu ocazia răscoalelor, precum și vinovăția altora. Pentru aceștia din urmă, justiția își va face datoria și va pedepsi pe ceie se vor găsi că merită; ar fi chiar de dorit ca pedeapsa lor să fie mai aspră, pentru că vina lor este mai mare, dacă ținem seamă de caracterul înalt al misiunii lor sociale.

Dar pe cei meritoși numai Majestatea Voastră are puterea de a-i răsplăti, și este bine și drept ca, alături cu reprimarea vinovăției, să se pună răsplătirea meritului.

De aceea cu respect supun semnăturii Majestății Voastre alăturatele proiecte de decrete, prin cari se conferă medaliile »Răsplata Muncii pentru școală« și »Răsplata Muncii pentru biserică«, acelor învățători și preoți, cari în Martie trecut și-au făcut cu vrednicie datoria lor.

Mulți dintr'înșii și au făcut această datorie cu pericolul vieții lor, într'un timp, când numai faptul de-a rămânea cineva în mijlocul răscoalelor și de a se încerca să-i facă să înțeleagă de cuvânt, eră deja un act de mare curaj. Înaltul semn de bunăvoință al Maj. Voastre va redă întregului corp al preoțimii și dascălimii rurale tot curajul și energia de care are nevoie, și-l va arăta drept ceea ce în adevăr este în marea lui majoritate: harnic, modest, devotat și priceput muncitor pentru luminarea și îndreptarea spre bine a țărânimii noastre.

DI dr. Maniu între alegătorii săi.

In comuna Cergăul-mare.

În 11 Septembrie n. adevărat în ziua Tăierii capului sfântului Ioan, conștiințiosul deputat al Vințului-de-jos, ținându-și de datorință a cutriera cercul său și a-și da seamă despre activitatea sa și a conșoților din sfatul țării, merge în comuna Cergăul-mare, însoțit de mai mulți fruntași din Blaj.

Cu toate că nu-și anunțase sosirea decât în presara zilei, mulțime de popor din Cergăul-mare și din comunele învecinate aparținătoare Vințului, vin ca să asculte pe alesul lor, făcându-i o călduroasă primire. Pe drum către Cergău îl întâmpină o ceată de călăreți, având în frunte steagul albastru ce a triumfat acum un an și jumătate în Vințul-de-jos; și care se păstrează în comună. Vătavul călăreților, un simplu fecior de țaran îl salută pe deputat cu cuvinte calde și pline de sentiment: »Noi ficiorii părinților noștri, cari au dus la biruință acest steag acum un an și 5

luni, am venit să-l închinăm înaintea Măriei Tale!« — zise tinărul flăcău — și închinându-i steagul deputatul le mulțumește de primirea ce i-au făcut, înaintând încetinel spre comună.

Tinerii copilași de școală, fetele și femeile li ies întru întâmpinare la marginea comunei, unde d-șoara Olimpia Pop, fiica preotului din Cergău, îmbrăcată în costum național îl salută pe deputat cu cuvinte alese în numele »femeilor viitorului«, predându-i un admirabil buchet de flori cu bandă tricoloră, iar celelalte fete încununează trăsura deputatului, petrecându-l între cântece vesele până la locul destinat.

Înaintea caselor parohiale era ridicată tribuna și în jurul ei peste 2000 bărbați cu nerăbdare își așteptau alesul lor.

Este salutat și aici de un țaran deștept, la ce răspunzând deputatul le mulțumește tuturor acelor cari i-au aranjat o astfel de primire, precum și acelor, cari au ostenit din mari depărtări până la Cergăul-mare, ca să-l asculte. Odihnindu-se puțin, urcă tribuna și într'un discurs de o oră și mai bine vorbește ca și la Vințul-de-jos despre activitatea sa și a conșoților săi, despre huiduielile repetite și despre situația de multeori foarte critică a deputaților naționaliști din camera ungară. Vorbește atât de clar și de frumos pe înțelesul și la inima poporului, încât încontinuu e aplaudat.

Îi urmează clarissimul dr. Ioan Bălan, un tinăr entuziast, soț nedespărțit al deputatului la toate întrunirile publice naționale. Vorbește despre sufragiul universal secret, egal și votarea directă prin comune. Îndeamnă pe părinți să-și deie fiii la școala românească, pe care să o susțină și pe mai departe, să învețe carte cu toții, arătându-le cu pilde cât de rău este dacă nu știi scrie și ceti.

Domnul Stefan Roșian, un adevărat tip de preot, îndeamnă poporul să-și iubească limba, legea și moșia strămoșască, să fie oameni de omenie și de ordine să asculte de conducătorii săi buni ca și prin aceasta să impună străinilor. Este mândru că în comunele cultierate de dânsul pe timpul alegerilor nu s'a aflat un singur trădător și crede că nu s'a înșelat nici unul în alesul lor dl dr. Iuliu Maniu, floarea deputaților noștri.

În fine harnicul preot din Cergăul-mare Ioan Popa mulțumește deputatului, care s'a ostenit a veni și cu această ocaziune în mijlocul poporului, precum și însoțitorilor lui.

Cetește poporului următoarea rezoluțiune, pe care poporul o primește cu unanimitate:

»Alegătorii și poporul român din cercul Vințului de jos, adunați la 11 Septembrie n. 1907 în Cergăul-mare au primit unanim următoarea

Rezoluțiune:

1. Votează încredere iubitelui lor deputat dr. Iuliu Maniu, cum și întregului partid naționalist din camera ungară. Li mulțumește pentru ostenele aduse pentru binele popoarelor, ale căror interese le apără în camera ungară. Se declară solidari cu deputații naționaliști în toate cele ce le au făcut până acum în cameră.

2. Cer cu insistență introducerea votului universal, secret, egal și votarea directă prin comună și pentru aceasta roagă să-și pună toate puterile în luptă, ca proiectul despre acest vot să se depună pe masa camerei încă în toamna anului acestuia, 1907, și să se facă un drept universal drept, vrednic de acest nume.

3. Hotărăște irimiterea acestei rezoluțiuni la clubul partidului naționalist din camera ungară.

La urmă apare din nou dl deputat Maniu pe tribună, strigătele de »să trăiască!« nu mai încetează, astfel că a trebuit să aștepte câteva minute până ce poporul se liniștește. Din nou îi îndeamnă ca cele auzite să nu le deie uitării, să le spună și celor de acasă, femeilor și junilor, cari nu au putut lua parte și să sădească și în inima fragedă a copiilor sentimentul dragostii de neam și de patrie.

Poporul foarte mângăiat se împrăstie la vetrele sale în ordine exemplară, astfel că pentru »siguranța publică« nu mai erau de lipsă cei 20 jandarmi în frunte cu pretorele Tokos din Blaj.

În Duminecile viitoare dl Maniu va cutriera și celelalte comune. Duminecă în 15 Septembrie n. va merge în comunele Roșia de Secaș și în Ohaba, unde credem că poporul va fi la culmea chemării sale.

Intâmplări dela alegerea din Beiuș.

În jurul alegerii dela Beiuș — în timpul din urmă — s'a scris mult, — doară mai mult, ca și despre ori și care alegere.

Preamăritu-s'a în presa noastră, — cel vrednic de mărire, înjositu-s'a în presa străină — unele ziare în serii de primarticole — acel nouă atât de drag, martirul neamului românesc.

Ziarele noastre mărturiseau adevărul curat: că țaranul bihorean cu prilejul alegerii s'a arătat un element de ordine, ceace a impus chiar și celor străini de neamul nostru, ba și cei mai pătimiși șoviniști unguri au recunoscut aceasta.

Tot atunci presa străină serbătorie pe blăstămări din Târcaia, descoperă înrânsii unele în-sușiri omenești: că-s blaturi blânde! (?) și tot ei laudau mărșăveniile și bătăile ce au săvârșit. Vorbitu-s'a și de virtutea neaș ungurească, care începe cu: »Az Istenit«, care pentru țărăieni e un fel de — rugăciune.

S'a scris mult, — cum zic despre alegerea dela Beiuș.

Cu toate acestea nu țin de prisos a da și unele spicuiți nu atât însemnate, ca și caracteristice și interesante — văzute și auzite la această alegere. Iată-le:

Toți oamenii de bine știau, că la Beiuș vor fi doi candidați: V. Lucaciu al nostru și Klein (Kardos) al lor.

Pe la orele 9 și jum. dl președinte Vellmann ne anunță, că sunt 4 candidați (nu-i mai amintesc fiindcă se știu).

Destul, că noi instruasem alegătorii, ca la urmă să zică atât: Trăiască Văsălie Lucaciu!

În urma apucăturilor amintite am fost nevoiți a instrui din nou alegătorii și anume așa: Să trăiască dr. Lucaciu, popă românesc!

E o zicere destul de lungă pentru un țaran neștiutor de carte.

De aceea mergeam dela alegător la alegător întrebându-i, că știu numele ablegatului cu cine vor să voteze?

Ajungând cu întrebările la un moșneag albit și pleșuv, ce-și răzima bătrâneța într-o măciucă strașnică, îl întreb:

— Cu cine votezi d-ta?

Țaranul face.

— Zi după mine: Doctor...

Moșneagul sări ca împuns și îmi zise răstit: — *Doftor e Dumnezo!*

Mă apropiu de el, îl iau cu buna și-l întreb:

— De ce zici d-ta că D-zeu e doctor?

— Auzi domnișor! — grăi moșneagul. —

Mi-a fost beteagă muierea 3 ani de zile și am umblat pe la toți doftorii, ca s'o tămăduiască. Dar n'a folosit chiar nimic. Ea a murit de mult și eu d'atunci mă țin de una: *Că numai D zo drăguțu e doftor!*...

— Trebuie să știi moșule, — încep eu — că ablegatul nostru nu-i doftor de acela, care lecuiește bolnavii, nici de cel de vite, nici fiscal, ci e un om învățat, care a umblat mult, știe limbi multe, are știință mare, de aceea se chiamă: doctor!

— Da acum pricep! — zise moșul meu — eu am gândit că-i doftor de acela, ca și care nu mi-o putut tămădi muierea!

Țaranul român bihorean a fost dedat din partea deputaților așa zisii: ai »cormanului« și »negyvennyolcz« (48-iști) — cum îi numesc ei, — ca cu prilejul alegerilor dietale să se îndoape bine cu »papricaș« unguresc și să se otrăvească cu »pălincă« puturoasă, până când vor putea măsura drumul dintr'un șanț într'altul.

Așa și de data asta s'au aflat unii țărani, cari nu erau împăcați deloc cu procedura aceasta: că ei capătă numai pâne și slănină!

Un țaran îmi zice:

— D'apoi domnișor, d'aceea am venit noi aicea, ca numai oțar de pită și clisă să capătăm?

Un alt țaran îmi ia vorba din gură și începe a-l muștra pe celalalt:

— Mă voi sunteți ca porcii! Nu știți voi, c'am întins noi destul în »papricaș« și cu ce ne-am ales? Că ne-o zis țărăienii piei de măgar! Da acum nu d'aceea am venit noi aicea să ne facem de râsul lumii? Na și mănăcă dacă nu te-ai săturat — și scoate din traistă pânea și ceapa ce și-a pus-o de acasă, și o întinde celui neîndestulit.

Cu ce însuflețire și cu ce dor de izbândă au venit alegătorii din cercul Beiușului, o demonștră următorul caz:

Pe la ameazi mă întrebă un țaran:

— Domnișor, oare putem birui și noi acum odată?

— Cu o mie de voturi avem noi mai mult ca și ei! — îi spusei eu însuflețit.

— O m-i-e! — murmură țaranul par'că neîncrezător, ș'apoi se întoarce și își face o cruce românească oftând din adâncul inimei: Doamne mulțămimuți, că mai este și pe voia noastră odată, că pe a lor a fost destul!

*

Unele dintre ziarele ungurești nu vreau să recunoască despre Klein (Kardos) că s'a folosit de mărșava armă a corumperii și a cumpărării sufletelor cu arginții lui Iuda.

De altcum toate ziarele din capitală au recunoscut aceasta, numai, chiar unele dintre fițuicele din Orade nu vor a recunoaște.

Dupăce ieșise dela votare puternica comună Câmp, întru printre alegătorii întreb de câte unul că știu-a să zică numele ablegatului.

Un alegător se întoarce spre mine și-mi zice:

— Pe mine nu m'o învățat nime și pentru aceea tot am știut cu cine să votălesc!

— D'apoi cum așa? — întreb eu.

— Iacă cum — zise țaranul — pe mine m'o plătit d'acasă cu 10 băncute (fl.) că eu is și »váloszmány« (membru în antiștia comună) s'or gândit că voiu votă cu ei, dar când am fost acolo... (voia să zică la urnă) nu m'o lăsat sufletul!

Un alt alegător îmi spunea:

— Așa să mă trăiască Dzeu, dacă nu mi o pus notarășul, astă dimineață o hârtie de 5 băncute numai să votez cu ei! Dar n'am luat-o! Doamne apăra cum s'o fi luat? Că doară aceia-s bani spurcați!

Un altul îmi spunea, că i-s'a făgăduit 12 co roane.

Un semn bun pentru Bihor!

Corteșii lui Klein se mirau, nu-și puteau da seama, cum de acești oameni săraci și năcăjiți nu primesc banii lor, ci așa săraci — lipiți pământului — cum sunt, dar cu conștiința curată se duc să dea votului candidatului din sângele lor.

*

Ca la alegerea din Beiuș rar s'a mai văzut un așa caz, ca poporul nostru să nu se spurce cu blăstămatul rachi, ceace a contribuit mult la ținerea în ordine, la supunere, astfel am impus mult în fața străinilor, cari veniau între alegătorii noștri, spre a-și putea face nota situației.

Las, că fost-au aici și conducători, cari au știut — prin vorbirile lor — să țină în frâu patimile țaranului nostru.

Așa dl deputat T. Mihali — pe la amiază — ține o vorbire scurtă alegătorilor, în care spune poporului, că să se rețină barem azi de cel mai mare dușman a țaranului — de rachie.

— Făgăduiți că nu veți bea? — a întreat dl Mihali.

— Făgăduim! Făgăduim! au răspuns alegătorii unanim.

După aceasta văd un țaran cu o sticlă în mână.

— Grijiți, că acum v'a spus dl deputat, ca să nu vă îmbătați, — zic eu.

— Cum dracu m'oi îmbătă domnișor! când în uiagă (sticlă) am borviz — zise țaranul. Ia gustă și dta!

De curios iau sticla, în adevăr era apă mine-rală.

— D'apoi vezi dta cum îi de cald și până vin îndărăpt, iar mi-e sete.

S'a trântit apoi pe iarbă, scoase pita și ceapă din traistă — fiindcă era postul sfei Mării și pentru cât bun îi în lumea asta n'ar fi îmbucat ceva de dulce — cum zicea el.

*

Pentru zădărnicierea alegerii dela Beiuș — la caz dacă pe partea lor nu s'arată perspective de învingere! — contrarii noștri au născocit diferite planuri dintre cele mai scandaloase, cugetând, că prin efortuirea lor sau va suspenda sau va nimici alegerea.

O parte dintre planurile lor le-au și îndeplinit, dar fără a avea urmarea, la care au contat ei.

Că nu și-au putut îndeplini toate dorințele lor demonștră următoarele 2 cazuri:

Pe la zece din zi un fecior din Târcaia era să se furișeze printre alegătorii noștri, cugetând că alegătorii noștri îi vor ataca faptice, și astfel prilejul bun de a se folosi jandarmii de plumb — și de aici — poate — zădărnicierea alegerii.

Însă și au dat de mal cu cursa lor diavolească. E adevărat, că o mișcare și un murmur ca la un semn se auzia printre alegători, ba unii s'au și repezit după hoțul de țărăian strigând:

— În dinți îi mănăcăm!...

E dârș și furios și cutezător poporul acesta când străinul are nas de a'l ataca la casă!

Mulțămită însă mulțimii celei mari de organizatori — aproximative 300 — cari formând un cordon lung au oprit alegătorii dela eventuale scandaluri — se înțelege nu cu forța, ci domolindu-l prin vorbe, deșteptându-i asupra planului, de care s'au folosit contrarii, — fără a le succede.

*

Un alt caz: Era în amurgul sării. Unul dintre deputați ne dase poruncă să formăm garde în jurul alegătorilor, mai ales în partea dinspre Crișul-negru, fiindcă aveam prevederea, că peste noapte iar au să vină blăstămații de țărăieni.

Așa a și fost! Mă plimbam cu țaranul Eleneș și cu un măiestru, când un preot ne aduce vestea: Un ungur din Feneș a trecut Crișul și era să vină între alegători!

Și n'a îndrăznit să vină! — întrerumpsei.

L-am somat să reîntoarce — continuă părintel — că de nu un semn de alarm ar avea urmare cât să poate de tristă pentru ei.

Ș'asa s'a depărtat feneșanul, ploat, — ca cănele cu coada între picioare — năcăjit, că nu și-a putut îndeplini scandalul ce-l plănuseră!

*

Pe la 9 ore în noapte izbucni focul — cel plănuit încă înainte cu vre-o 2 săptămâni.

Așa zisii cărturari ne respirăram printre alegători, ca să le facem cunoscut și planul acesta ne mai auzit; vrând să vorbesc unui țaran, el mă întrerupe zicând:

Domnișor! eu știu mai bine, ca și dta, că ce arde!

— Ian spune-mi și mie — zic eu.

— D'apoi fânul vlădicului din Beiuș — adauge țaranul.

Tălharii de ei — continuă el — așa au gândit, că dacă vor pune foc fânului vlădicesc, noi vom merge să-l stângem! Da să ardă tot Beiușul și nici atunci nu mergem de aici până nu »votălim«...

Un țaran obosit de căldura de peste zi, se trânti pe trotuar răzimat cu spatele de perete, când is pe la el îmi zice: Domnișor! (E de notat că în părțile acestea nu te agrăesc: Domnișorul sau domnule decât: Domnișor!)

»Să știu, că arde ia piatra asta de sub mine și zidul de care mă razim și nici atunci nu mă duc de aici până nu voiu vota pe ablegatul nostru!...

De multe ori când treceam printre alegători îmi ținteam urechea, ca să prind unele vorbe din conversația lor.

Un alegător zice cătră altul: »Măi! uită la dnii eștia cum vorbesc cu toții — românește! Și cum ne spun tot vorbe românești!«

Când îi auzi astfel tânguindu-se trebuie să-i compătimesti pe bieții bihoreni, fiindcă ei până acum nu auzise decât schimonositurile unui corteș jidan, ori ungur.

Ba mai mult! o mare parte din țărani bihoreni sunt și acum în aceea falsă convinge, că domni — fie chiar domni de român — nu pot să vorbească între ei decât ungurește, căci el în simplitatea lui așa crede că numai aceasta limbă poate fi limba domnilor, iar cea românească numai a celor proști, cari nu știu carte, de aceea se miră el atât de mult când aude pe domni vorbind românește.

Izbânda dela Beiuș e zorirea lucefărului — pe orizontul atât de întunecat al românilor bihoreni, și de țaranul beiușan, considerat — ca și fiu mașter până acum ne vom aduce aminte cu drag fiindcă el au' avut norocul de-a alege deputat pe martirul neamului românesc.

Aug. Maior

O propunere binevenită.

Pauza, ce intră în lucrul câmpului de vară în luna August sau Septembrie, începem și noi să o folosim în mod pricepător — după exemplul germanilor, francezilor și al altor popoare din apus — aranjând conveniri culturale, adunări de popor, turneuri de teatru, festivaluri corale ș. a.

Aceste manifestări destul de sporadice în viața națională și culturală a poporului nostru, deși poartă numai timbrul primitiv al începutului, totuși ajung, ca să ridice sufletele trude de greul zilelor, ale celor ce muncesc neconținut în diferite direcțiuni, — în sferile senine ale însuflețirii, ale mândriei naționale.

Și însuflețirea crește, baierile inimii românești se destrâng, ca văpaia iubirii de frate să încunune pe cei cari ne instruiază, ne delectează și ne elevează sufletele îndeosebi atunci, când sute de frați din diferite ținuturi își dau întâlnire. La aceste întâlniri ne povestim unul altuia cu graiul și cu cântecul durerile și rarele noastre bucurii. Astfel ne întărim firele sentimentelor naționale, iar reînforcându-ne la vetrele noastre, păzim cu sfîntenie în spuza sărăciei suvenirile veșnic nepetitoare.

Adunările generale ale »Asociației«... și ale altor instituțiuni, expoziția și festivalul coral de an vară din București, iar acum — să nu amintesc altele — concertul corurilor bănățene din jurul Oraviții, ne-au fost locurile de întâlnire. Și efectul îl simțim deja cu toții...

Vetrele românilor din Bucovina sunt mai rar cercetate de frații lor de pretutindeni. Deși monumentele vremurilor glorioase și cucernice, ce n'au putut fi strivite de șovinismul stăpânilor actuali și de vitregitatea timpurilor, — și deși rămășițele sfinte ale voevozilor vechii Moldovei în frunte cu Arhangelul dela Putna, ar putea și ar trebui să ne fie izvorul nesecat, din a cărui apă vie gustând să ne reîntorcem întăriți și cu aceea dorință ferbinte, ca urmând cu aceeaș pricepere, cu aceeaș însuflețire și cu aceeaș tărie calea arătată de acei strămoși falnici, la a căror relicvii ne-am închinat cu smerenie, — să muncim pentru ajungerea idealului comun.

Iar frații din Bucovina primind sfaturile și învățăturile noastre sincere ar începe poate să se desbrace de haina certelor continue, ar începe traiul unei vieți naționale mai viguroase mai curate, mai senine.

Și ne-ar trebui nouă un rezultat mai mare de cât acesta?

Începutul s'a făcut în anul 1904 cu sărbarea dela Putna și cu jubileul societății »Junimeas«. Dar a fost numai atât.

Societatea de cântări »Armonia« a încercat la finea anului trecut sărbându-și jubileul de 25 ani, să aranjeze o convenire a fraților de pretutindeni. Dar frații au trimis numai telegrame și scrisori de felicitare. Astfel au zădărnicit și această încercare sinceră, dar numai la aparență. Zic numai la aparență, căci străduințele nobile ale Armoniei nu au rămas fără rezultat.

Sora ei din București societatea »Carmen«, care ne-a cercetat și pe noi înainte cu doi ani, neputând rezista iubirii sale nemărginite față de sora ei mai mică, va trece prin mijlocul lunei viitoare frontiera, ce desparte corpul Moldovei, nu însă și sufletul moldovenilor, ce tănuiește aceleași aspirații, ca să se întâlnească și împreună să-și spună tot ce au pe inimă în mândrele și duioasele doine românești...

»Asociațiunea« noastră își va ținea cu patru zile mai târziu adunarea generală în Bistrița, orașel situat în nemijlocita apropiere a Bucovinei. Lucrurile prin o înțelegere scrisuală se pot întocmi din partea celor competenți astfel, că fără multe spese, fără multă pierdere de timp se va putea aranja o convenire a românilor din Ungaria, România și Bucovina. Rezultatul, ce l-ar avea aceasta convenire îl știm cu toții.

Revederea după un timp îndelungat a fraților din țara liberă și a celor oropsiți de sub alte stăpâniri e cu mult mai importantă, decât să ne gândim la neînsemnatele piedeci, cari eventual s'ar opune acestei manifestări de dragoste și iubire nemărginită față de ai noștri, cari ușor le putem delătura.

Lipsește numai voința, deși pentru astfel de ocazii ar trebui să avem voință! C. Frasin.

Din străinătate.

In lupta dela Casablanca ar fi căzut patru mii de marocani, precum afirmă marinarii vasului »Alvaro de Bazan«. Ei mai spun, că marocanii cer pace numai ca tactică, câștigând astfel timpul necesar, ca să se întărească.

Program în Basarabia. Presa este plină cu informații despre un pretins program în Basarabia, pornit împotriva ovreilor, cari perzecați fiind, se refugiază în România. Din Chișineu (Basarabia) se telegrafiază, că acolo e absolută liniște.

Mișcarea culturală.

Convocare.

Adunarea generală ordinară a Reuniunii învățătorilor dela școalele populare ort. române de sub iurisdicțiunea consistorului orădan, se va ținea în școala ort. română din Oradea-mare *Joi în 6/19 Sept. a. c.* cu programă variată.

Vor fi atâtea ședințe, câte se cer la ex-haurierea programei. Oradea-mare, din ședința comitetului ținută la 14/27 August 1907. *Alexandru Muntean*, președ. protop. *Stefan Tulvan*, notar I.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 13 Septembrie n. 1907.

— **Una după alta.** Azi i-s'a înmanat redactorului nostru *Ioan N. Iova*, decisiul senatului de punere sub acuză de pe lângă tribunalul din Oradea-mare, prin care e încunoștințat că excepțiunile date împotriva punerii sub acuză pentru adresa coloniei române din Viena, trimisă deputatului Vaida și publicată în ziarul nostru, au fost respinse, iar actele au fost trimise curții cu jurați, pentru a se fixa pertractarea finală.

— **Lutz Korodi despre situația din Ungaria.** În »Preussische Jahrbücher«, cari apar sub îngrijirea dlui *Hans Delbrück*, *Lutz Korodi* scrie o corespondență politică, vorbind despre toamna politică în Austro-Ungaria, cele 10 limbi de serviciu ale Reichsratului, pangermaniști, școala germană în Transilvania, avântul românilor, perspectivele pentru reforma electorală ungară, chestii croate și politică înaltă.

Vorbind de avântul românilor, pornește dela darea de seamă a dlui *dr. Maniu* la Vinț, pe care »Tribuna« dela 14 August a introdus o cu articolul »Răsboiu guvernului«, insistă asupra activității deputaților români și se oprește mai mult asupra actualului deputat al Beiușului, *dr. Vasile Lucaciu*, pe care îl cunoaște personal. »Dacă va succeda să fie ales preotul *dr. V. Lucaciu* în cercul electoral al Beiușului pentru cameră (când scria alegerea nu era făcută) — zice *Korodi* — aceasta ar însemna un câștig nemăsurat de mare pentru chestia nemaghiarilor. *Lucaciu* este cunoscut între maghiari ca cel mai temut luptător al generației mai bătrâne românești din țara întreagă; ani dearândul l-au purtat — pentru »agitație« — dela judecătoria la judecătoria, din închisoare în închisoare, fără să-l poată înmuia«. Precum mărturișește mai departe *Korodi*, *Lucaciu* i-a ară-

tat înainte cu 12 ani, când l-a cunoscut, scrisori dela politicieni maghiari, cari pertractau cu el ca cu plenipotențiatul poporului său, ca să-l înduplece să mai slăbiască. *Lucaciu* își batea joc de asemenea încercări.

— **Procese cu grămada.** În primul proces pornit împotriva ziarului »Lupta« pentru articolul »Idea de stat«, publicat în numărul 4, s'a fixat desbaterea înainte curții cu jurați din Budapesta pe ziua pe 14 Octomvrie n.

Apărător va fi dl *dr. Iustin Pop* din Deva, unul dintre distinșii advocați români.

— **Contra redacțiunii foii Diecezane din Caransebeș** s'a intentat proces de presă pentru că aceasta a publicat mai mulți articoli, în cari se combate proiectul de lege alui *Apponyi*, apoi Memorandul episcopatului gr-or. rom. și părți din cuvântările deputaților *Mihali* și *Vaida*. Pertractarea a avut loc Luni, în 9 Septembrie înainte tribunalului din Caransebeș. Apărător a fost deputatul *Coriolan Brediceanu*.

Tribunalul a declarat vinovat pe dl *dr. Petru Barbu* și l-a osândit la 40 cor. pedeapsă principală și 10 cor. pedeapsă secundară, cu toatecă s'a dovedit că pe timpul, când au apărut articoliile incriminați foaia a fost condusă de învățătorul *Petru Buzerea*. Procurorul a apelat sentința tribunalului pentru pedeapsa ușoară și absolvirea osânditului dela plățirea speselor (150 cor.) făcute cu traducerea articolelor incriminate; iar apărătorul a apelat pentru stabilirea culpabilității.

— **În Viena, vărsatul se respândește tot mai mult.** Morbul a străbătut și în internul orașului. A fost altoită și întreaga familie a prințului *Rainer*.

— **O societate de maghiarizare jubilează.** Ieri s'a serbat în orașul *Nyitra* jubileul de 25 ani al Societății culturale din Ungaria de sus (*F. M. K. E.*), care luptă pentru ideea de stat și pentru maghiarizare între naționalitățile din nordul Ungariei. Președinte al societății e contele *Dessewffy Emil*. La serbare au luat parte și ministrii *Andrássy*, *Apponyi* și *Darányi*.

— **Furt de 50 mii coroane.** Aseară s'a întâmplat la poșta din Budapesta iară un furt la *Micsinai*. Vizitiul unei căruțe de poștă, *Jakab Miklós*, în vârstă de 22 ani, a desertat cu trăsura poștei, în care se aflau 50 mii coroane, de dinaintea oficiului de poștă nr. 5, care se află în palatul bursei. Peste noapte însă l'a prins poliția.

— **Condoleanțe.** D-na *Aurelia Vulcan* a primit din toate părțile locuite de români, adrese de condoleanțe. Dăm azi pe cele următoare:

București. Membrii »Academiei Române« au simțit o vie durere la neașteptata și trista știre a doliului, care Vă cuprinde. Academia a pierdut în soțul D-Voastră unul dintre membrii de frunte ai ei, care a conlucrat la dezvoltarea acestui institut de cultură națională-românească timp îndelungat. Rugăm pe Atotputernicul să Vă ocrotească în aceste momente dureroase. — Președintele Academiei: *Alfons Saligny*.

Sibiu, 8 Sept. 1907. »Astra«. Nr. 905—1907. Stimăteii doamne *Aurelia Vulcan*, Oradea-mare. Mutarea la cele eterne a distinsului D-Voastră soț ne-a întristat adânc. Neamul întreg pierde într'ansul pe unul dintre cei mai virtuoși fii ai lui, iar »Astra« pe unul dintre cei mai activi sprijinitori ai ei, pe unul dintre apostolii binelui și ai frumosului, ales printre membri onorari ai acestei instituțiuni. Am arborat pe palatul muzeului nostru steagul negru și în numele comitetului central Vă rog să primiți regretele și sincerile noastre condoleanțe pentru pierderea neuitatului *Iosif Vulcan*. — *Iosif Sterca Șuluț*, președinte.

Sibiu. La decedarea dlui soț, al D-Voastră adresându-Vă și sincera mea condoleanță, rog ceriul să Vă alinieze marea durere. — *Ioan Mețianu*, mitropolit.

— **Regele Spaniei**, Alfonso al XIII-lea a fost operat alaltăieri la nas, de către un medic din Bordeaux. Operațiunea a succes și regele se simte bine.

— **America**, unul din ziarele românești din Cleveland, precum cetim în ultimul număr sosit la redacție, va avea dela 1 Octombrie tipografie proprie și va fi tipărit cu caractere românești.

— **Yactul țarului în primejdie**. Se telegrafiază din Helsingfors că yactul »Standard«, pe care călătoria țarului Rusiei cu familia pe apele finlandeze s'a lovit de o stâncă, suferind mari stricăciuni. Țarul și familia, scăpând teafări au imbarcat pe vaporul »Asia«. S'au luat măsuri ca yactul să fie salvat.

— **Emulație în frumsețe**. La baia de mare engleză din Falkertone s'a aranjat o emulație în frumsețe a bărbaților. Juriul a fost constituit din femei. Au participat mai mulți englezi, italieni, germani și japonezi. Ca îmbrăcăminte să nu influențeze asupra juriului s'a așezat o pânză, și prin o deschizătură a acesteia concurentul își arată numai fața. Întâiul premiu l-a primit un subofițer al regimentului 7 de cavalerie, iar al doilea un japonez tinăr.

— **Cununie**. Tinărul Ioan Popovici, inv. rom. în comuna Cinte (com. Arad) își va celebra actual cununiei cu d-șoara Cornelia, fiica dlui George Pelle inv. în Popești (com. Bihor) în ziua de 22 l. c. a. c. la 4 ore d. m. în biserica gr.-or. rom. din Popești. Felicitările noastre.

Boriș Sarafov, șeful bandelor din Macedonia, care de șase ani umple de groază populațiunea aromână din Balcani, a fost deținut Mercuri. Boriș Sarafov a fost condamnat din partea tribunalului din București la muncă silnică pe douăzeci de ani, pentru un atentat plănuț în contra regelui și pentru omorirea profesorului Mihaileanu. Bulgaria îl va extrada pe Sarafov României.

— **Contesa Tarnovska în închisoare**. Contesa Maria Tarnovska care împreună cu Nicolau Naumov și-a omorât în Veneția mirele, se află deja într'o închisoare din Verona. A mărturisit totul. Complicele ei, Prilukov, un avocat din Mosca și doamna ei de companie Elsa Perier și-au făcut mărturisirea înaintea ei. Și stă clară în fața lumii aceasta crimă oribilă și numai asupra amănuntelor lipsește oarecare lămuriri.

Prilukov spune, că totul a fost făurit de Tarnovska. În schimb contesa acuză întru toate avocatul. Fapt e, că ambii sunt pătați de sângele lui Komarovsky.

Nu mai încapă îndoială, Prilukov a avut planul însuș să comită crima. În Viena și-a cumpărat revolver și exercită zilnic pușcatul la țintă. S'a lăsat însă de acest plan. Nu fiindcă n'ar fi voit să omoară, ci de frică să nu fie urât de Tarnovska, ca asasin. S'a gândit apoi, ca Tarnovska să omoare pe contele. Șatunci s'a ivit pe orizont *Naumov*. Au decis cu contesa că mai bun efeptuitor al planului lor, nu și ar fi putut afla.

Au săvârșit lucruri neînchipuite pentru a ajița gelozia lui Naumov și ura în contra lui Komarovsky. L-au făcut să creadă că contele tratează rău cu Tarnovska, o chinuie cu gelozie, ba chiar o și bate. Naumov care avea pentru contesa o adorație nemărginită suferea grozav de neputința lui. Maria Tarnovska a plecat apoi cu Naumov în Rusia și pe drum i-s'a dat lui. Asta a fost în urma hotărârii luate de a omori pe Komarovsky și după ce au hotărât chestia asigurării și a testamentului. În cele mai frumoase zile de dragoste, Prilukov le expeda din Viena șir de telegrame false în numele contelui, în cari Naumov este numit mișel și mizerabil. Tarnovska la toate acestea spunea că nu vor avea liniște până când Komarovsky este în viață. Naumov răspunde: Am să omor pe Komarovsky.

Intre aceste Prilukov s'a dus la Veneția cu câțiva detectivi particulari. Se înțelege nu cu intenția de-a împiedeca crima, ci de-a împiedeca pe Naumov la caz de-ar încercă să fugă după săvârșirea omorului. Prilukov avea trebuință de

aceasta, ca împrejurările crimei să stea lămurite, și se atragă bănuiala ce ar putea cădea asupra lui. Cu toate acestea o întâmplare a descoperit legătura lui cu Tarnovska. Komarovsky a fost unul dintre șefii partidului antirevoluționar rusești și a fost condamnat la moarte mai de multori deja din partea nihilistilor. Voiă dar să dea lucrurilor aparența unui omor politic. Prilukov s'a încrezut orbiș în aceasta, și obrăznicia i-a fost fără margini chiar și după crimă. Gazeta venețiană *Gazzettino* scrisese că nu e vorba de o crimă politică.

Prilukov era în drum spre Viena și d'aici a telegrafiat în numele comitetului revoluționar rusec, în care cere foarte energic desmintirea acestei știri.

Toți trei arestanții se poartă destul de liniștiți în închisoarea din Viena. Tarnovska a cerut un duhovnic, și voie să fumeze. I-s'a acordat. A mai cerut să i-se dea cățelușul favorit, și când i-s'a denegat aceasta cerere a izbucnit în plâns și-a declarat cu desperare că fără cănele ei nu va putea exista în temniță.

Mama lui Komarovsky a luat dizpoziții de înmormântarea cadavrului. Contele și pe patul de moarte a repetat cu grai viu testamentul, în care moștenitoare absolută îi este Maria Tarnovska. Este admirabilă precauțiunea contesei la compunerea testamentului s'a pus adevărat condiția că a-vea lui Komarovsky este a ei și în cazul când ei nici până la moarte nu s'ar cununa legal. Komarovsky o binecuvântă și în ceasul din urmă. Iar Naumov care se află tot în închisoarea din Verona, n'ar spune despre el vre-un rău nici expus la cele mai cumplite torturi.

— **Anunț**. Cursurile »Școlii pentru economia și industria de casă«, susținută de »Reuniunea femeilor române din Sibiu«, se încep la 15 Septembrie n. Instrucțiunea secțiunii economice cuprinde: a) învățământ practic: pregătirea bucatelor, conservarea poamelor și legumelor, spălățul și călcatul rufelor, confecționarea rufelor etc.; b) învățământ teoretic: economia de casă, contabilitatea etc. Instrucțiunea secțiunii industriale cuprinde: cusut, croit, împletit cu mașina, tors și țesut. Informațiuni se pot primi dela domnișoara Alexandru Teranu, Sibiu, strada Baier nr. 1. Comitetul »Reuniunii femeilor române din Sibiu«.

— **Fața fragedă și mâna albă** este de cea mai mare importanță pentru frumsețea femeilor. Astăzi fiecare damă folosește numai cremă Marta și săpun Marta, fiindcă numai aceste s'au adeverit ca adevărat bune în contra piștruilor, petelor de ficat, coșuri, miteseri, roșeața mânilor. Dă feții și mânilor frăgezime și culoare albă ca zăpada. Prețul unui borcan cremă Marta costă 1 cor. o bucată săpun 70 fil. Se poate comandă la singurul preparator: Tó-nay Imre și Wachsmann Jenő, droguerie și parfumerie în Szabadka.

— **Săpun de viorea de Parma**. Sub această numire de câțiva ani e în circulație un nou săpun folositor. Cine nu iubește mirosul de viorele? Și dacă știm, că acest săpun plăcut face fața fină, dacă știm, că în astfel de calitate și pe lângă așa preț în străinătate nu putem căpăta atare săpun, atunci putem aștepta, ca publicul mare se nu întrebuițeze acest săpun, numai ca să-i tindă mâna de ajutor pregătitorului, ci în interesul său propriu. O bucată 80 fil., 3 bucăți 2 coroane 20 fil. Pregătește Szabó Béla fabricant de săpun de toaletă, Miskolcz. Se poate căpăta în Arad în drogheria lui Vojtek și Weisz, Lugoș în farmacia lui Fischer János, Timișoara în prăvălia lui Wisemayr Ferencz.

— **Față frumoasă** nu putem avea decât numai prin folosința continuă Crema viorea (Ibolyka) apa de spălat viorea, săpun viorea și pudra viorea a lui Balla. Mai mult între anunțurile din ziarul acesta.

Concert, petreceri.

Primum următoarea invitație la reprezentația teatrală, concert și petrecerea cu joc, ce se vor da în Bistriță în sala cea mare deia »Gewerbeverein« cu ocaziunea adunării generale din 21 și 22 Septembrie n. 1907 a »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român«. I. Reprezentația teatrală va fi Sâmbătă în 21 Sept. n. — Va juca trupa dlui artist dramatic Zaharie Bărsan. Inceputul seara la orele 7 jum. Prețul de intrare: De persoană: Locul I. 3 cor., locul II. 2 cor., locul de stat 1 cor., Galerie (pentru popor)

40 fil. II. Concertul va fi Duminecă în 22 Sept. Vor concerta: Dșoarele Virginia Gall, Valeria Papp, dnii Nicolae Brăteanu, Constantin Pavel și corul »Reuniunii române de cântări din Bistrița« sub conducerea dlui C. F. Rohrbeck. Inceputul seara la orele 7 și jum. După concert urmează petrecerea cu joc. Prețul de intrare: De persoană: Locul I. 3 cor., loc. II. 2 cor., locul de stat 1 cor., Galerie 80 fil. Venitul curat e destinat pentru scop filantropic și cultural. Programele detaliate se vor publica mai târziu și se vor căpăta seara la cassă. Sâmbătă în 21 Sept. la 1 oră p. m. banchet. Bilete de intrare la teatru și concert se pot cumpăra înainte la dl G. Curtean, secretar de bancă la »Bistrițana« locurile cele din dreapta; la dl Emil A. Chiffa, comptabil la »Coroană« locurile cele din stânga salei. Tot acolo se pot căpăta și bilete pentru banchet. Comitetul: Dr. Iulian Pop, dr. Leonida Domide preșidenți. Dr. Ioan P. Olteanu, dr. Victor Gael, dr. George Triff vicepreșidenți. Valer Vicaș, Const. Pavel, Vasile Greavu, secretari. George Curtean, Emil A. Chiffa, cassari. Aurel Belteag, Matei Șirincan, controlori. Tit Liviu Triff, maiordom.

BIBLIOGRAFIE.

— »**Cantorul bisericesc**«, opul dlui George Bujigan, zilele acestea a ieșit de sub tipar.

Opul e foarte voluminos și e neîntrecut în literatura bisericască, atât ca cuprins cât și ca aranjare. Abonamente nu se mai pot face, deoarece opul e complet și conspectul tipărit.

Ceice doresc a-l avea să se adreseze autorului în Deliblat (Temesm.)

Prețul unui exemplar broșat 10 cor., legat în pânză frumos aurit 12 cor., legătură de lux în piele 16 cor. La comanda de 5 exemplare 10% rabat.

»**Secretul podgoreanului**« este titlul unei lucrări de merit al cărei autor e dl Nicolae Cosma din Brăila. Cartea, de interes pentru toți românii, se află de vânzare la librăriile din România și se poate comanda prin dl P. Simtion, librar, Arad. Prețul 5 lei.

Economis.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 12 Sept. 1907.

INCHEEREA la 1 ORĂ :

Grâu pe Oct. 1907 (100 klg.)	22.92—22.94
Secară pe Oct. 1907	19.44—19.46
Ovăs pe Oct.	16.82—16.34
Cucuruz pe Mai 1908	13.96—13.98

INCHEEREA la 5 ORE :

Grâu pe Octomb. 1907	22.80—22.82
Secară pe Oct. 1907	19.36—19.38
Ovăs pe Oct.	16.38—16.42
Cucuruz pe Sept. 1907	13.80—13.82

De Tisa — — — —	22 K. 50—23 K. 30 fil.
Din comitatul Albei — —	22 » 40—22 » 80 »
De Pesta — — — —	22 » 50—23 » — »
Bănățenesc — — — —	» — — — — » — »
De Bacica — — — —	23 » — — — — » 30 »
Săcară — — — —	18 » 95—19 » 25 »
Orzul de nutreț, cvalitatea I.	15 » 85—16 » 05 »
» de cvalitatea II — —	15 » 65—15 » 85 »
Ovăs » » I — —	16 » 65—16 » 80 »
» » » II — —	16 » 15—16 » 50 »
Cucuruz vechiu — — — —	» — — — — » — »
» nou — — — —	13 » 60—13 » 80 »

Poșta Redacției.

Cluj și Sighet. În 2—3 zile li se face loc. Coresp. Blaj. Mulțumim și te rugăm să ne scrii și despre celelalte.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proprietar George Nichin.

Fabrica lui
Luca K. Alexievits,

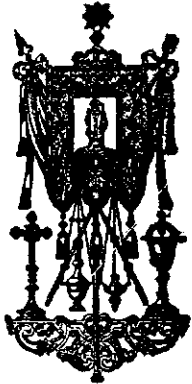
pegătitor de haine preoțești

UJVIDÉK

Recomandă atelierul său asortat cu tot felul de recvizite și haine preoțești de îmbrăcat în vremea slujbei în biserică.

Pregătește tot felul de icoane sfinte legate foarte frumos cu aur și mătăasă. Pregătește steaguri, prapore, și altele. Icoana mormântului lui Christos îl face foarte frumos.

La cerere trimite catalog și preț-curant gratuit.

tiv de 4782 fălci sau 6848 ha. din care:
Ca 5203 ha. pădure, cea mai mare parte seculară, esențe fag, stejar și rășinoase,
Ca 597 ha. arătură,
» 294 » fâneață,
» 292 » pășune,
» 35 » vii,
iar restul livezi de pomi. locuri în sate, râpi, ape și prunduri.
Licităția va începe dela suma de lei 1.900,000 (un milion nouă sute de mii lei).
Garanția cerută la licitație este de lei 50,000 (cincizeci mii lei) în scrisuri funciare rurale.
Condițiunile speciale pentru vânzarea acestei moșii se pot vedea la sediul Societății în orice zi de lucru între orele 11 a. m. până la 6 p. m. Ele fac parte integrantă din contract.
Ofertele trebuiesc făcute pe formularele date de Societate la care se găsesc alăturare condițiunile speciale de vânzare.
Vânzarea rămâne definitivă numai după aprobarea Consiliului de Administrație.

Directiunea.

Economisește multă
oboseală, timp și lemne
fiecare menajeră care spală rufele cu
pravul de săpun
pentru spălat

arătat de mine, și rufele se fac curate și albe ca zăpada. La fiecare pachet e adăugat și un prospect.

Prețul unui pachet 24 fileri și 12 fileri.

Se găsește la

Stefan Knezevits, Temesvár

Fabrik, Hauptgasse 25, „Zur Salzmühle.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARĂ.

1906. 26 Aug.		ACTIV	1907. 18 Aug. 25 Aug.	
109595437	{ 77235437 Reserva metalică Aur . . . 85539926 } { 32360000 „ Trate Aur . . . 35447500 } Argint și diverse monete Portofoliu Român și Străin *) Impr. contra ef. publice . . . 13305050 } „ „ „ „ in cont curent 23121587 } Fonduri publice Efectele fondului de rezervă „ „ „ amortisarea imob. și material Imobili Mobilier și Mașini de Imprimerie Cheltueli de Administrațiune Depozite libere „ „ & provizoria Compturi curinți Copmturi de valori		113037821	120987426
782489			752939	601140
85779578			99564728	101467594
28845754			35498592	36426637
11999924			11999924	11999924
14801390			15806084	15806084
2908324			3253121	3253121
5769188			5900315	5901242
603725			638475	638519
356490			302757	311299
96309295		110651049	109177949	
—		—	—	
5775643		10900902	7948173	
24953781		24685644	27272334	
388481018		432992351	441791442	
12000000		12000000	12000000	
21373442		23051453	23051453	
3222588		3473646	3473646	
253366500		281218850	291405840	
1646498		2077070	2077070	
562695		520283	605484	
96309295		110651049	109177949	
—		—	—	
—		—	—	
388481018		432992351	441791442	

Scomptul 5% *) Dobânda 5%

Istj. Szöke Ferencz

Intreprindere de țiglarie și placă.

Szeged, Petöfi Sándor-sugár-ut 83.

Aduc cu onoare la cunoștința on. public și a proprietarilor de casă, că în Petöfi Sándor-sugár-ut nr 38, am deschis

CANCELARIE:

de intreprindere de țiglarie.

Toate lucrările de brânza aceasta: acoperirea caselor noi, reparații cu alt material, reparațiile acoperișelor stricate, le executăm punctual.

Cea mai mare intreprindere de felul acesta pe Alföld.

Planuri, oferte și modele, la dorință se trimit gratuit.

Cu stimă!

Istj. Szöke Ferencz, intreprenor.

Telefon 615.

Telefon 615.

Prima Societate de Credit Funciar Român din București.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința generală că în ziua de 28 Septemvrie a. c., urmează a se ține licitație prin oferte închise și fără drept de supralicitare, la sediul acestei Societăți, strada Colței Nr. 27, București, pentru vânzarea de veci a moșiei Căiuți din comuna Căiuți, plasa Trotuș, județul Bacău. Intinderea totală a acestei moșii este aproximativ

PREMIATĂ CU PRIMUL PREMIU LA EXPOZIȚIA MILLENARĂ DIN BUDAPESTA IN 1896.

Fabrică de ceasuri de turn și turnătorie de clopote

A LUI

G. P. PANTELIC in SEMLIN (ZIMONY)

FIRMA FONDATA IN 1854.

FIRMA FONDATA IN 1854

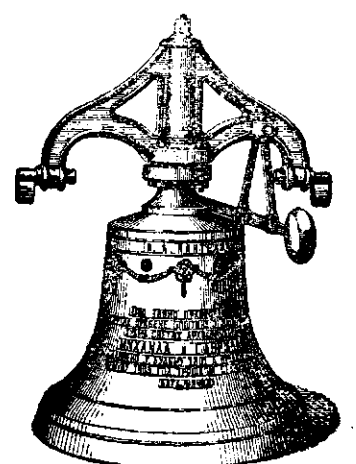
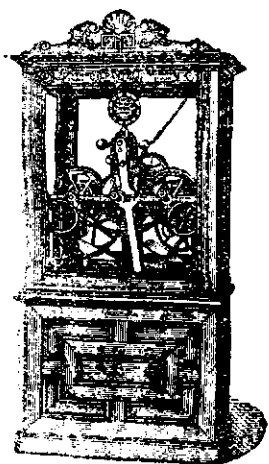
Face ceasuri de turn după felul cel mai nou, propriu de construcție, cu pendulă liberă, cu sirmă.

Toarnă clopote noi, face smalțuri mișcătoare de fier, la clopote vechi pentru ale acorda armonice, face adnexe de clopot de fier.

Garantează execuție precisă.

Bisericeilor și comunelor sărace li să dă în rate de mai mulți ani.

Am cercat expoziția universală din Paris din 1900, cu scop de studiu.

Eu am fost urâtă!

O fată română de tot frumoasă povestește, care altcum avea o înfățișare plăcută, numai pielea feței îi era necurată, plină de spuzături, bureți, pete de ficat, buburuze, cea ce era așa de respingător, încât se simțea nefericită.

A făcut probe cu tot felul de leacuri de înfrumusețare; e drept, că petele, bureții deveniră întrucâtva mai palizi, dar n'au trecut de tot și pe lângă acea a și plătit amarnic probele aceste, pentru că fața îi devenise gălburie, începuseră a o dorea dinții și capul, urechile îi sunau și i s'au ivit alte multe năcazuri. Se înțelege de sine, că a încetat cu probele, dar atunci i s'au ivit de nou trate necurătenile feței, încât ea a fost acolo unde a început.

Era aproape să dispereze. Însă ce vrea bunul Dumnezeu, în cale se întâlnește cu o fată de tot frumoasă, care îi grăi; și a recunoscut-o, că e prietenă vechie de a ei, pe care n'a văzut-o, de trei ani, dar pentru acea n'a cunoscut-o, pentru că atunci era cu mult mai urâtă decât ea.

Cași cum i-ar fi căzut o peatră de pe inimă. Deloc începu a o întreba, ea prin ce a devenit atât de frumoasă ca roza la față.

Prietenă i-a răspuns: „Draga mea, am încercat de toate, dar pentru-aceia coloarea frumoasă a feței am să o mulțămesc numai CREMEI IBOLYKA (viorea) alui BALLA. Am văzut între anunțuri atât de des crema aceasta deosebit de odorată, fără unsoare și pe deplin fără stricăciune, încât am încercat, dar mi-am propus, că dacă acesta nu-mi va folosi, nu voi mai încerca nimica. Și eată, ce efect! Și tu vei fi așa, dacă o vei folosi-o timp mai îndelungat“.

Și-a și comandat deloc 4 borcane de Cremă viorea veritabilă a lui Balla, 2 sticle de apă viorea veritab. și 2 buc. de săpun viorea alui Balla.

Deja după câteva zile a observat o îmbunătățire, petele uricioase deveniră mai palide, se rariră, și după o folosință de mai multe săptămâni au dispărut; devenisă atât de frumoasă, încât acum o poate spune cu drept: „Eu am fost urâtă!“ Ea de atunci recomandă cu toată căldura crema aceasta prietenelor dânsiei, dacă ceva necurățenie li urăște fața și dacă vor, să aibă coloarea vie de tot frumoasă și să o păstreze pentru tot de-a-una.

De folosit sunt: Crema veritabilă Viorea alui Balla, apă de spălat Viorea alui Balla, pudra de dame Viorea alui Balla, prețul fiecăreia este câte 1 coroană. Prețul săpunului Viorea a lui Balla e 60 fl. De vândut împreună cu avizul de folosință exclusiv numai în farmacia lui Balla Sándor în H-M-Vásárhely, Kossuth-tér 3 și nicăiri într'alt loc

Să băgăm seamă la numele „Viorea“ (Ibolyka) care este scutit de lege.

Pe lângă trimiterea anticipativă a sumei de 3 cor. 60 fl. se trimite franco 1 borcan de Cremă, 1 sticlă mare de apă de spălat, 1 bucată de săpun.

Astma

suferinții de respirație grea cari nu pot dormi și să se culce, căci se înădușe, cine nu poate să se urce pe scări sau munți, căci le stă respirația, cari sufăr de batere de inimă, abea putând suferi căldura, pentru aceia adevărata mântuire vine dela praful Astma pregătit de dr. Némethy. La comandă se recere și etatea.

Un borcan 5 cor. La boale învechite, borcan dublu 9 cor.

Se poate căpăta numai în farmacia

Balla Sándor

Hódmezővásárhely.

In atențiunea celor cari zidesc!

Aduc la cunoștința celor interesați, că în ferma mea de zidit din Radnai-ut 22 (telefon 393) și în cancelaria mea de arhitectură (telefon și pentru comitat 264) se pot procura și căpăta

ȚIGLE (cărămizi)

calitatea cea mai bună arse în cuptorul meu de curând zidit, tot așa **treiste** pentru tovarne în ori ce calitate. Primesc zidiri de ori ce soi, — planuri și executarea lor pe lângă prețurile cele mai moderate. Schițe fac gratuit.

Cu stimă;

Probszt Mihály

zidar și fabricant de țigle. Arad, Str. Ferdinand Nr. 1-a.

Cimbale

cu aparat intern de oțel, cu ton fermecător de frumos, cu ajustament plăcut liferează pe lângă rate și cu bani gata

fabrica de instrumente muzicale

a lui
VARGA ÁRPAD

MAKÓ

(Lădița de postă nr. 31)

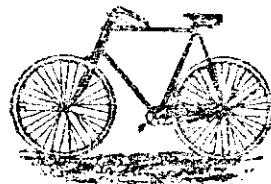
Preț curent mare și ilustrat se trimite gratis și franco.

NEMECSEK VINCZE Szeged

Valéria-tér (palatul dr. Goldschmiedt)

Au **biciclete** cele mai bine sosite fabricate.

Mă rog a-mi visita depositul, este izvorul cel mai bun de cumpărat în părțile constitutive și **gumi**, email luciu și nielatură cu preț moderat, **mașini de cusut Siner** și mașini pentru măiestri. În atelierul meu mechanic fac tot felul de articli de bransa aceasta și anume: **puști**, mașini grăitoare, mașini de brădat, utensilii artistice pentru ingineri și medici, lucruri de arthopedie și de tehnica electrică, telegrafuri de casă și orice fel de transformări.

Se pot cerc și solviri în rate.

Dulapuri de gheață

pentru

restauratori, măcelari și particulari

cu o întocmire practică și în ediție de gust, se poate procura cu prețuri moderate.

Cataloguri gratuit.

Fabrica de dulapuri de gheață a lui

WIESEL ADOLF

Budapest, VI., Váci-körút 47.

